

Фискален блок в Прогностичния модел на Българска народна банка

Кристина Карагъзова-Маркова
Българска народна банка

Международна конференция
„Фискална политика и икономически растеж“,
организирана от Фискалния съвет на България
София, 6.11.2018 г.

Декларация за отговорност

Презентацията отразява гледната точка на автора и не ангажира позицията на БНБ. Евентуалните грешки и пропуски са изцяло отговорност на автора.

Съдържание

- 1 Кратко представяне на прогностичния модел на БНБ
- 2 Цели и принципи на изготвяне на фискалната прогноза на БНБ за ключови фискални индикатори
- 3 Описание на фискалния прогностичен блок
  - Бюджетни приходи
  - Бюджетни разходи
  - Финансиране на бюджета
- 4 Сателитни модели, използвани за анализ на фискалната политика в БНБ
- 5 Обобщение и насоки за развитие

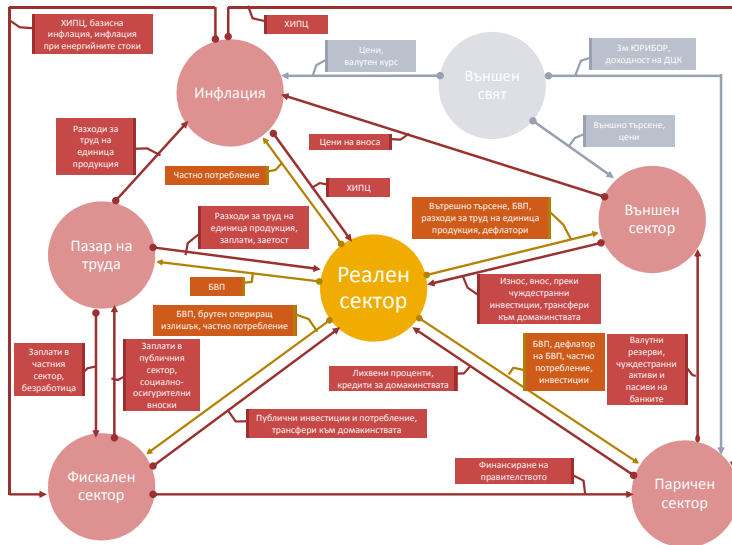
Прогностичен модел на БНБ (BNBQPM)

- принадлежи към групата на макроиконометричните прогностични модели
- работи с данни с тримесечна честота
- използва се за регулярно изготвяне на макроикономически прогнози, както и за различни сценарии и симулации
- допуска се наличието на дългосрочни и краткосрочни поведенчески връзки в икономиката
- механизъм на корекция на грешката подsigурява връщане към дългосрочната динамика на макроикономическите променливи

Основни блокове и взаимовръзки в VNBQPM I

- връзките в модела описват основните макроикономически механизми в българската икономика и взаимодействието с основните търговски партньори
- моделът е съставен от шест взаимодействащи си блока: реален сектор, потребителски цени (инфлация), пазар на труда, външен сектор, фискален сектор и паричен сектор
- системата от уравнения в модела се решава едновременно за всички блокове
- резултатите се подлагат на задълбочен анализ и след отразяване на експертните оценки се финализира окончателният вариант на макроикономическата прогноза

Основни блокове и взаимовръзки в BNBQPM I

Цели на изготвяне на фискалната прогноза на БНБ

- функционирането на паричен съвет предполага ключова роля на фискалната политика и дълговата устойчивост за стабилното макроикономическо развитие
- правителственият сектор е важен и поради относително голямата роля на публичното потребление и инвестиции за вътрешното търсене, както и поради значителната обвързаност с останалите сектори
- прогнозата за депозита на правителството в БНБ е ключов компонент при прогнозиране на баланса на управление „Емисионно“
- фискалният блок на VNBQPM се използва за изготвянето на прогнози за сектор „държавно управление“ в контекста на прогностичните дейности, извършвани в рамките на ЕСЦБ

Принципи при прогнозиране на фискалните променливи

- При изготвяне на фискалната прогноза се взема предвид наличната информация, съдържаща се в бюджетните и данъчните закони, както и в актуализациите на Средносрочната бюджетна прогноза, Конвергентната програма и Стратегията за управление на държавния дълг
- Следват се принципите на изготвяне на фискални прогнози на ЕСЦБ, според които във фискалната прогноза се включват само мерки, които са детайлно представени и с голяма степен на вероятност за тяхното окончателно приемане
- Изготвя се прогноза както за приходите, разходите и финансирането по КФП, така и за нефинансовите сметки на сектор „държавно управление“ и консолидирания държавен дълг, като се отчитат разликите в обхвата, класифицирането и времето на записване на бюджетните трансакции

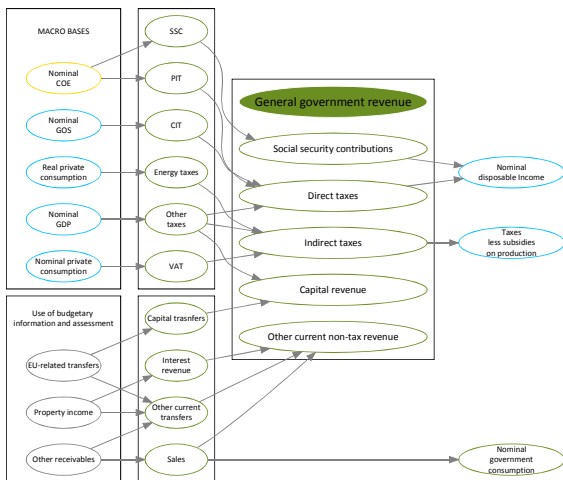

Подходи при прогнозиране на фискалните променливи

Променливите във фискалния блок могат да бъдат разделени на две основни групи - ендогенни и екзогенни:

- ендогенни**
  - зависят основно от промени в макроикономическите показатели от прогнозата на БНБ
  - включват данъчните и някои неданъчни приходи, разходите за пенсии и други социални плащания
- екзогенни**
  - прогнозират се на база на бюджетна информация и експертна оценка
  - включват постъпленията от помощи и другите бюджетни разходи

Схема на прогнозиране на бюджетните приходи

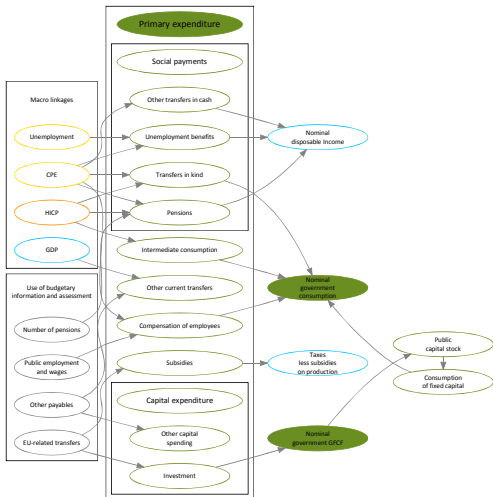
Прогнозиране на данъчно-осигурителните бюджетни приходи

- данъчните приходи се прогнозират като зависими от динамиката на съответната макроикономическа база и от ефектите от промени в законодателството
- еластичността на данъчните приходи към промени в съответната макроикономическа база е оценена на базата на модели с корекция на грешката или е калибрирана на единица
- оценяването на данъчни еластичности с модели с корекция на грешката е често прилагано в литературата поради установено наличие на коинтеграционна връзка между данъчните приходи и съответните макро бази (Wolswijk, 2007 and Gilles and Savina, 2015)
- този подход позволява да се види дали в краткосрочен план еластичността на данъчните приходи се различава от оценената дългосрочна стойност

Прогнозиране на неданъчните бюджетни приходи (вкл. трансфери по програми на ЕС)

- прогнозира се основно на базата на информация от бюджетните документи и на експертна оценка
- при липса на друга допълнителна информация приходите от съдебни, държавни и общински такси се очаква да нарастват с темпа на растеж на номиналния БВП от прогнозата на БНБ
- текущите и капиталови трансфери по програми на ЕС са изцяло екзогенни променливи за модела
- консервативен подход към планираните еднократни неданъчни приходи

Схема на прогнозиране на бюджетните разходи

Прогнозиране на социалните плащания и разходите за субсидии

- социалните плащания се прогнозират като ендогенни променливи - те зависят основно от динамиката на компенсацията на един нает, инфлацията, брой безработни, като в допълнение се отчитат и ефектите от бюджетни мерки
- във фискалната прогноза на БНБ се прогнозират отделно разходите за пенсии, обезщетения за безработица, социалните трансфери в натура и другите социални плащания
- прогнозата на разходите за субсидии включва наличната бюджетна информация, като при липсата на допълнителна информация и бюджетни мерки в прогнозния хоризонт, се допуска нарастване с темпа на растеж на номиналния БВП

Прогнозиране на компонентите на правителственото потребление

- прогнозата за разходи за компенсация на наетите в бюджетния сектор отчита промените в социалното осигуряване, изменението на МРЗ и други разходни мерки, обявени от правителството
- при липса на допълнителна информация и обявени мерки, се допуска, че броят на заетите в бюджетния сектор ще остане постоянен, а средната компенсация ще нараства с темпа на изменение на компенсацията на един нает в частния сектор
- прогнозата за междинното потребление на правителството също отчита ефектите от бюджетните политики, като при липса на допълнителна информация и обявени мерки се допуска нарастване с темпове, близки до исторически наблюдаваните
- разходите за потребление на основен капитал се прогнозируют на база на постоянна норма на амортизация и оценка на БНБ за капитала на сектор „държавно управление“

Прогнозиране на капиталовите разходи на правителството

- прогнозата за капиталовите разходи е изцяло екзогенна за модела, като отразява направени оценки на БНБ за инвестиции по програми на ЕС и национални капиталови разходи

Схема на прогнозиране на финансирането на бюджета

Финансиране на бюджета

- прогнозирането на финансиращите потоци за бюджета и на лихвените разходи се прави в няколко последователни стъпки
- лихвените разходи се прогнозира на база на информация за плащанията по съществуващия дълг и на база на допусканията за нов дълг
- използва се модел с корекция на грешката за прогнозиране на дългосрочния лихвен процент по ДЦК
- допусканията за нов дълг се правят на база на наличната информация в СБП и Стратегията за управление на държавния дълг, като се отчитат развитията през текущата година и наблюдаваните тенденции по отношение на търсенето на ДЦК по сектори и матуритетни сегменти
- остатъчното бюджетно финансиране се осигурява от изменение на наличните средства във фискалния резерв
- в прогнозния хоризонт не се залагат приходи от приватизация, но се отчита нетното финансиране, свързано с плащанията и възстановените средства от ЕС по линия на ОСП

Сателитни модели, използвани за анализ на фискалната политика в БНБ

- Използвани подходи за циклично изглаждане на бюджетното салдо
- Модели за оценка на фискалните мултипликатори
- Рамка за анализ на устойчивостта на държавния дълг
- Модел на общо равновесие със застъпващи се поколения за оценка на дългосрочните ефекти от застаряването на населението

Обобщение и насоки за развитие на фискалния блок

Обобщение

- **сложна структура** на фискалния блок с подробен набор от показатели на касова и начислена основа
- разделяне на показателите в две групи: **ендогенни и екзогенни**
- ендогенните променливи се прогнозируют с **модели с корекция на грешката**
- прогнозиране на екзогенните променливи на база на **налична бюджетна информация и експертна оценка**
- **многостъпков подход** при прогнозиране на финансирането на бюджета и разходите за лихви

Насоки

- Подобрене на уравненията за прогнозиране на **данъчните приходи** с изчисляване на ефекти от законодателството в исторически план

Допълнителни материали I

Bulgarian National Bank

Bulgarian National Bank Forecast of Key Macroeconomic Indicators for 2015–2017
Economic Review Issue 4/2015, 2015.

C. Bouthevillain, Cour-Thimann, P., Van den Dool, G., de Cos, P. H., Langenus, G., Mohr, M., ... Tujula, M.

Cyclically Adjusted Budget Balances: An Alternative Approach
ECB Working Paper, No. 77, 2001.

M. Gilles and S.Princen

Tax Revenue Elasticities Corrected for Policy Changes in the EU
European Commission, Directorate General for Economic and Financial Affairs, Discussion Paper 018, 2015.

K. Karagyozyova-Markova, G.Deyanov, V.Iliev

Fiscal Policy and Economic Growth in Bulgaria
BNB Discussion paper 90/2013, 2013.

Допълнителни материали II

- G.B. Koester, C. Priesmeier
Estimating dynamic tax revenue elasticities for Germany
Deutsche Bundesbank Discussion Paper, 23, 2012.

- C. Sancak, R.Velloso, J. Xing
Tax Revenue Response to the Business Cycle
IMF Working Paper, 71, 2010.